

Регион и Србија се крећу према Европи, али је то спорије од очекивања од пре 17 година и спорије него што жели Европска унија (ЕУ), изјавио је научни сарадник бечког Института за хуманистичке науке Иван Вејвода. Он каже да ЕУ није идеална, а да најављено чланство Србије до 2025. није флоскула, већ најбољи начин да се сачува мир.

"Не верујем да ће овде поново бити ратова, то смо већ урадили. Трпели су и грађани и државе", подсетио је Вејвода.

Он је оценио да то нико не жели, без обзира на "врелост реторике коју чујемо са свих страна", због чега би се требало посветити "одговорној домаћинској политици према грађанима".

На питање "да ли се регион и Србија крећу ка Европи или се сви праве да се крећу", Вејвода је објаснио да је то кретање спорије од очекиваног и због генералне ситуације у свету, која је оптерећена кризама, па би и у том окружењу требало сагледавати како и којом брзином Балкан иде ка Европи.

Поводом недавне посете турског председника, Вејвода је, упитан колико су умесна поређења унутрашњих прилика у Турској и Србији, предочио да се две ситуације не могу поредити.

Он не мисли "да ћемо имати више од 100 новинара у затвору, колико их има у Турској, нити да ће професори бити одстрањивани са универзитета или из гимназија и да ће пасоши бити одузимани".

"Ту ситуацију код нас не видим, а не верујем да сам у вези са тим наиван", али политичари у Србији, с друге стране, "морају имати виши степен одговорности и осећаја за државу, у контексту односа према прошлости", оценио је Вејвода.

Он је, при томе, указао да недавна похвала осуђених у Хагу за ратне злочине "није добра, без обзира да ли је она у функцији унутрашње политике".

На питање о оценама да "регионалне владе често европске интеграције користе како би опстале на власти", он је рекао "да би тај закључак модерирао" и констатовао да се владе декларативно залажу за Унију, за шта су доказ добри односи са Бриселом.

Чињеница је, међутим, да најзначајнија развојна помоћ за регион долази управо из саме ЕУ и земаља чланица, истакао је Вејвода, који мисли да је "реал политика нешто што ту мора да се има у виду".

"Свет је у турбуленцијама и оно што га карактерише је раст популизма и деснице у Европи. То су велика питања и наше земље, у односу на њих, имају секундаран положај", уочио је Вејвода.

Популизам и аутократска владавина руше стабилност

Одговарајући на питање да ли је популизмом, десницом и аутократским начином владања могуће постићи стабилност у региону, имајући у виду да је она приоритет за ЕУ, Вејвода је одговорио негативно.

"Не, није, наравно", прецизирао је он и напоменуо да су то на Београдском безбедносном форуму јасно подвукли и Кристијан Хелбах из немачког министарства спољних послова и Кристијан Данијелсон, директор Директората Европске комисије за проширење.

"Обојица су били јасни да нема замене између демократије и стабилности, већ да стабилност долази са јачим демократским институцијама, владавином права и осећањем грађана да је држава ту за њих", образложио је Вејвода.

Он је приметио да велики део "реформског посла" зависи и од "ангажовања и енергије цивилног друштва и грађана и да су у том погледу протести грађанских иницијатива, попут оних због догађаја у Савамали, позитиван детаљ, јер су брана ауторитарним и коруптивним тенденцијама".

Вејвода је сагласан са примедбама да "грађани не виде никакву конкретну корист" од отварања поглавља, али сматра да је разлог томе и лоша економска ситуација, јер она "дефинише оквир".

Према његовим речима, зато власт, која је демократски изабрана, свуда у региону "реторичким диверзијама" око рата, прошлости, четника, усташа и партизана, "покушава да одвуче пажњу са правих проблема".

Европа не жели да таласа у јавности

У контексту примедби да предстваници ЕУ не виде или не желе да виде шта се дешава на унутрашњем политичком плану у Србији, Вејвода "мисли да свако то види, а да странци вероватно виде и боље".

"Али, док цивилно друштво и критички медији покушавају да укажу на недостатке у владавини, Европа гледа, најједноставније речено, да не таласа у јавности", објашњава Вејвода.

Он је "сигуран да представници ЕУ иза затворених врата јасно указују на проблеме, од корупције, до правосуђа".

"Морамо да будемо реални и око тога да нико нама неће донети демократију, то морамо сами да урадимо", поручио је Вејвода и напоменуо да би "сваког дана сваки појединац морао да учини нешто у том правцу, на послу, у породици, државни службеници на својим положајима".

"Ако ми сами не померамо границе демократије и владавине права, нико то неће чинити уместо нас", предочио је он, уз опаску да је "зато ЕУ процес добродошао, јер представља ослонац и подршку".

На питање зашто се ЕУ враћа проширењу, после фазе застоја објашњене "замором", Вејвода је одговорио да је један од разлога "нарастајући осећај евроскептицизма и перцепције да ЕУ више никога не занима".

"Замор од проширења био је у функцији домаћих прилика унутар ЕУ, али и разлићитих криза у свету, у које је ЕУ непосредно или посредно била инволвирана", наводи Вејвода, осврћући се на оцену Кристијана Хелбаха да је "у интересу Европе да се Балкан придружи, како би зона мира опстала".

На опаску да ли би требало да разумемо да је ЕУ "срећна" што не ратујемо, па самим тим и не инсистира довољно на унутрашњој демократији на Балкану, Вејвода узвраћа да је "владавина права најважнија и да на томе представници ЕУ инсистирају".

Он, међутим, истиче да има разлога и за похвале, будући да се Србија у мигрантској кризи понашала "више европски од неких чланица ЕУ".

Поводом најаве да би Србија и Црна Гора могле да постану чланице ЕУ до 2025. и оцена да су "лидери придружења", Вејвода је констатовао да је то "реално, уколико ова влада и неке будуће владе заиста приону на посао на један још озбиљнији начин него до сада".

"Желео бих да подвучем да година коју помињу Жан Клод Јункер и Јоханес Хан није флоскула. То је одговор на скептицизам дела проевропски оријентисаног друштва и питања која се постављају у контексту жеље ЕУ да нас заиста жели у чланству", објаснио је Вејвода.

"Добили смо датум, на нама је да одлучимо када ћемо да дипломирамо и покажемо да смо кадри да испунимо све обавезе у вези са поглављима која отварамо", рекао је Вејвода.

Сви желе да се убрза дијалог

Он је оценио и да је у веома важним преговорима Београда и Приштине приметно да све стране желе да тај процес убрзају.

"Мислим да су видљиви сигнали за убрзавањем и из Брисела и из Вашингтона, али и Београда и Приштине", рекао је Вејвода и подсетио да је ЕУ јасна у ставу да не жели у свом чланству нерешене проблеме и земљу попут Кипра, са нејасним и недовршеним границама.

Говорећи о унутрашњем дијалогу, он не мисли да је то алиби за неке одлуке, већ "позив на дијалог види као начин да се постигне консензус, уместо да се одлуке доносе са врха".

"Чујем критике да се траже статисти за одлуку која је већ унапред донесена. Свако има право да гледа на ту ствар како жели, али се политика у овом делу света, у свим нашим државама, води углавном одозго и одлуке одозго је дефинишу", сматра Вејвода.

На питање у којој мери су тачне процене да су "правно обавезујући споразум и столица у Уједињеним нацијама за Косово унапред постављени задаци", он је одговорио да "мисли да постоји свест и реалности" и да је та свест у Србији "почела да се гради још у време

Бориса Тадића, али и Томислава Николића".

Према Вејводином ставу, "у Србији постоји свест о реалности која мора да добије неки свој облик у некаквим формалним одлукама, без обзира на то да ли ће се звати нормализација односа или неко место у међународним организацијама".

На то се чека, "јер смо, после дуго времена, дошли до става Зорана Ђинђића да је боље за нас да нешто што пре решимо, него да одуговлачимо", закључио је Вејвода.

(Фонет)